

30ste zondag door jaar A

Mt. 22, 34-40

De joodse godsdienst is bij een uitstekende godsdienst van de wet: niet minder dan 613 geboden en verboden moesten ze onderhouden. Ge kunt u afvragen of ge die wel kunt kennen en onthouden. Daarom werden al die regels ingedeeld in grote en kleine, en werd er veel getwist over welke het voornaamste was. Want het is niet raar om in zo'n labirint van wetten het noorden kwijt te geraken, door het bos de bomen niet meer te zien.

Met die vraag over de voornaamste wet komt men vandaag bij Jezus. Men wil wel eens weten waar Hij de mosterd haalt. En men hoopte dat Hij, door zijn antwoord, minstens aan populariteit zou inboeten.

Nu is Jezus' antwoord op het eerste zicht heel voorzichtig, heel conservatief. Hij houdt zich aan wat iedere jood eigenlijk al weet of kan weten vanuit de Schrift. Hij verwijst om te beginnen naar het boek Deuteronomium waar staat: "Hoor Israël, de Heer is God: gij moet Hem beminnen met heel uw hart, heel uw ziel en al uw krachten". Het tweede gebod waar Jezus naar verwijst was ook bekend. In het boek Leviticus staat: "Wees niet haatdragend tegen uw broeder. Neem geen wraak op een volksgenoot en koester geen wrok tegen hem. Beminn uw naaste als uzelf".

En toch zit er ook iets heel nieuw in dat antwoord. Het Oude Testament laat die twee geboden namelijk naast elkaar staan als twee van elkaar gescheiden wetten die op zichzelf niets met elkaar te maken hebben. Zo staan ze ook opgeschreven: het ene in Deuteronomium, het andere in Leviticus. Wat Jezus in zijn antwoord doet is die twee afzonderlijke geboden bij elkaar brengen. Hij noemt ze in één adem en daarmee verbindt Hij ze onlosmakelijk met elkaar en verklaart ze gelijkwaardig. Dat wil zeggen: het ene gaat niet zonder het andere. Dienende naastenliefde baant de weg naar God, en liefde tot God is de krachtigste stimulans voor liefde tot de mens. Eigenlijk wordt hier de grondslag gelegd van de christelijke ethiek. Ge zou kunnen zeggen: elke wet die niet in overeenstemming te brengen is met dit dubbelgebod, verliest haar legitimiteit, haar gezag.

Nu kunt ge dat dubbelgebod ook heel gemakkelijk ontkrachten of belachelijk maken. Want het kan ook overkomen als een soort dagdromerij: het is niet erg concreet. Als Jezus het heeft over het liefhebben van de naaste, dan denkt Hij niet aan de ontelbare massa's in verre landen waar wij nooit mee in contact komen. Het is heel gemakkelijk om te roepen dat we die liefhebben omdat ze comfortabel ver van ons af wonen: het blijft een ver-van-mijn-bed-show. Als Jezus het heeft over naastenliefde, gaat het echter altijd om heel concrete gevallen. Het gaat over de Samaritaan die een zwaar gekwetste Jood ontmoet, over iemand die ons op de rechterwang slaat, over iemand die ons het bovenkleed afneemt, iemand die ons voor het gerecht wil dagen, iemand die ons verzoekt één mijl met hem te gaan, iemand die onze vijand is, iemand die honger of dorst heeft enz.

Als Jezus spreekt over de liefde tot de naaste, gaat het Hem niet om hooggestemde universele liefdesverklaringen die tot niks verplichten, maar om concrete daden in het concrete leven van elke dag. We doen er goed dat die ene regel, dat ene gebod niet te vergeten. Amen.

Johan Goris, pastoor